

РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗМІЦНЕННІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN STRENGTHENING ANTI-CORRUPTION POLICY AND ECONOMIC SECURITY

У цій статті аналізується вплив міжнародних організацій на зміцнення антикорупційної політики та економічної безпеки. Такі організації, як ООН, ОЕСР, Світовий банк та Transparency International, відіграють ключову роль у розробці та просуванні міжнародних стандартів боротьби з корупцією. Вони беруть активну участь у моніторингу виконання цих стандартів та надають технічну та фінансову підтримку для їх реалізації. Прикладами успішної діяльності є Конвенція ОЕСР та ООН щодо боротьби з корупцією та проекти Світового банку, спрямовані на покращення систем державного управління. Однак існують значні проблеми, такі як необхідність адаптації міжнародних стандартів до національних особливостей та недостатня координація між різними міжнародними організаціями та країнами. В статті наголошується, що для ефективної боротьби з корупцією та забезпечення економічної безпеки необхідний комплексний підхід та активна взаємодія різних зацікавлених сторін.

Ключові слова: корупція, економічна безпека, міжнародні організації, ООН, ОЕСР, Світовий Банк, антикорупційна політика, Transparency International, хабарництво, глобальні стандарти.

This article examines the role of international organizations in strengthening anti-corruption policies. Organizations such as the United Nations (UN), the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), the World Bank, and Transparency International play pivotal roles in developing global standards, monitoring their implementation, and providing technical and financial assistance to member states. A notable example of successful efforts is the OECD's Convention on Combating Bribery of Foreign Public Officials, adopted in 1997, which mandates member countries to criminalize bribery of foreign officials and implement preventative measures. The World Bank's projects aimed at enhancing governance and the rule of law are also highlighted, as they contribute to increased transparency and accountability of public institutions, directly impacting corruption levels. Transparency International influences public opinion and policy through its annual Corruption Perceptions Index, which assesses the level of corruption in various countries and serves as a crucial tool for analyzing the effectiveness of anti-corruption measures. However, significant challenges remain, particularly the need to adapt international standards to national conditions. Countries with varying levels of economic development and political culture face difficulties in implementing uniform anti-corruption standards. Additionally, the lack of coordination between different international organizations and countries reduces the effectiveness of the measures taken. The article underscores the necessity of a comprehensive approach and the collaboration of various stakeholders to effectively combat corruption and ensure economic security. Strengthening institutional environments, enhancing regulatory oversight, implementing modern technologies, improving financial literacy, and fostering international cooperation are critical steps toward reducing corruption levels. Furthermore, improving the coordination and interaction between international organizations and national governments is essential to avoid duplication of efforts and increase the coherence of the measures implemented. In conclusion, international organizations play a crucial role in the fight against corruption and the enhancement of economic security. Despite the considerable progress made, ongoing efforts are needed to address unresolved issues and improve the effectiveness of anti-corruption policies. A holistic and coordinated approach involving multiple actors is vital for achieving significant results in combating corruption and ensuring economic stability.

Key words: corruption, economic security, international organizations, OECD, United Nations, World Bank, anti-corruption policies, Transparency International, bribery, global standards.

УДК 342.951:351.74

DOI: <https://doi.org/10.32782/dees.12-20>

Хаванов А.В.¹

к.е.н.,

АТ «Державний експортно-імпорتنний банк України»

Khavanov Artem

JSC "The State Export-Import Bank of Ukraine"

Постановка проблеми. Корупція є однією з найсерйозніших загроз для економічної безпеки та сталого розвитку держав. Вона послаблює економічну безпеку та підриває довіру до державних інститутів, перешкоджаючи економічному зростанню [11], а також сприяє поширенню протиправної діяльності.

В умовах глобалізації міжнародні організації відіграють ключову роль у формуванні глобальних стандартів антикорупційної політики. Вони розробляють нормативні акти, проводять моніторинг їх виконання, надають технічну підтримку та фінансову допомогу країнам-учасникам.

Незважаючи на значні успіхи міжнародних організацій у формуванні глобальних антикорупційних

стандартів, залишається низка невирішених питань. Важливою проблемою є необхідність адаптації міжнародних стандартів до специфічних локальних умов кожної окремої країни. У країнах, що мають різний рівень економічного розвитку та політичної культури можуть виникати труднощі при впровадженні згаданих стандартів.

Крім того, існує проблема недостатньої координації між різними міжнародними організаціями та країнами, що знижує ефективність вжитих заходів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у теоретичне дослідження проблеми впливу корупції на забезпечення економічної безпеки держави зробили вітчизняні та іноземні вчені, зокрема: Гулак О.В., Дубчак Л.М.,

¹ ORCID: <https://orcid.org/0009-0002-9755-3420>

Курило В.І., Нікольчук Ю.М., Лопатовська О.О., Самодай, В. Однак, вплив корупції на систему економічної безпеки держави та механізмів її нейтралізації потребує подальших досліджень.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у дослідженні ролі міжнародних організацій у зміцненні антикорупційної політики та економічної безпеки, виявленні досягнень та невирішених проблем, оцінці ефективності міжнародних стандартів та розробці рекомендацій щодо покращення координації між країнами та організаціями.

Виклад основного матеріалу дослідження. Міжнародні організації відіграють ключову роль у формуванні глобальної антикорупційної політики. Такі організації, як Організація Об'єднаних Націй (ООН), Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) активно розробляють стандарти та рекомендації щодо боротьби з корупцією. Вони також надають технічну та фінансову допомогу країнам, проводять моніторинг та оцінку ефективності антикорупційних заходів, сприяючи тим самим зміцненню правопорядку та посиленню якості державного управління на міжнародному рівні.

Одним із найбільш значущих документів, розроблених ООН, є Конвенція ООН проти корупції [6], яка була підписана та ратифікована більшістю країн світу. Конвенція надає комплексний набір заходів для боротьби з корупцією, включаючи превентивні заходи, правові норми, міжнародне співробітництво та повернення активів. Основною метою Конвенції є зміцнення міжнародного співробітництва та координація зусиль у боротьбі з корупцією. В межах цієї Конвенції країни-учасниці зобов'язуються вжити заходів щодо запобігання корупції, посилити існуючу правову базу та сприяти поверненню активів, незаконно вивезених за кордон [4].

ОЕСР також відіграє важливу роль у боротьбі з міжнародною корупцією. У 1997 році було прийнято Конвенцію ОЕСР про боротьбу з хабарництвом [5]. Конвенція зобов'язала країни-учасниці криміналізувати підкуп іноземних посадових осіб та впроваджувати заходи щодо його запобігання. Це стало важливим кроком у боротьбі з міжнародною корупцією, оскільки підкуп посадових осіб є одним із основних інструментів корупції у глобальному масштабі [7]. Конвенція ОЕСР забезпечує створення правових та інституційних засад для боротьби з підкупом, стимулює країни-учасниці до активних дій щодо усунення цієї проблеми.

Світовий банк активно сприяє зміцненню державного управління та правопорядку у країнах по всьому світу. Його програми та проекти спрямовані на підвищення прозорості та підзвітності

державних органів, що безпосередньо впливає на рівень корупції [8], і як наслідок – на рівень економічної безпеки кожної окремої країни. Світовий банк надає технічну допомогу країнам у розробці та впровадженні антикорупційних заходів, проводить тренінги та семінари для державних службовців. Це дозволяє покращити навички та знання державних службовців у галузі боротьби з корупцією, підвищити ефективність державних інститутів та створити умови для сталого економічного розвитку.

Transparency International, некомерційна організація, яка значно впливає на громадську думку та політику, публікуючи щорічний Індекс сприйняття корупції [2]. Цей індекс дозволяє оцінити рівень корупції у різних країнах та є важливим інструментом для аналізу ефективності антикорупційних заходів. Публікація індексу сприяє підвищенню поінформованості щодо проблеми корупції та стимулює уряди до вжиття заходів щодо її зниження [3]. Transparency International також займається проведенням досліджень, освітніх заходів та адвокації, спрямованих на зниження рівня корупції у різних секторах та країнах [2].

Основні досягнення міжнародних організацій.

1. Міжнародні угоди. Міжнародні організації, такі як ООН та ОЕСР, прийняли значущі конвенції, які мають безпосередній вплив на зміцнення глобальної економічної безпеки. Ці міжнародні юридичні документи утворюють основу для ефективного здійснення боротьби з корупцією та заохочують країни-учасниці приймати відповідні заходи на національному рівні.

2. Технічна допомога та навчання. Міжнародні організації надають країнам технічну допомогу, проводять тренінги та семінари для державних службовців, допомагаючи їм впроваджувати та застосовувати антикорупційні заходи. Це дозволяє покращити навички та знання державних службовців, підвищити ефективність державних інститутів та створити умови для сталого економічного розвитку. Наприклад, Світовий банк та МВФ активно працюють над програмами, спрямованими на підвищення прозорості та підзвітності державних органів, що сприяє зниженню рівня корупції і посилює економічну безпеку.

3. Моніторинг та оцінка. Міжнародні організації здійснюють моніторинг виконання антикорупційних зобов'язань країнами, проводять оцінку їхньої ефективності та надають відповідні рекомендації щодо покращення. Це дозволяє своєчасно виявляти проблеми та недоліки у реалізації антикорупційних заходів, а також розробляти ефективні стратегії та підходи для їх усунення. Наприклад, ОЕСР регулярно публікує звіти про виконання країнами-учасницями Конвенції, що дозволяє відстежувати прогрес та стимулювати подальші зусилля щодо боротьби з корупцією.

Невирішені проблеми.

1. *Адаптація міжнародних стандартів до національних умов.* Однією з ключових проблем є потреба у адаптації міжнародних стандартів до національних умов. Країни з різним рівнем економічного розвитку та політичної культури зазнають викликів при впровадженні єдиної антикорупційної практики [1]. Для успішного прийняття міжнародних стандартів важливо враховувати унікальність кожної країни та розробляти індивідуальні підходи. Необхідно створювати міжнародні стандарти з можливістю їх адаптації до різноманітних національних контекстів, включаючи зміну термінів і вимог залежно від економічного рівня та політичної культури кожної країни.

Залучення до процесу розробки та впровадження стандартів міжнародних організацій, національних урядів, громадських організацій та бізнес-середовища є важливим для досягнення збалансованого підходу і мінімізації ризиків [9]. Розробка та впровадження індивідуальних планів дій для кожної країни на основі її специфічних потреб і особливостей допоможе забезпечити ефективність антикорупційних заходів. Міжнародні організації можуть надавати технічну підтримку та консультації національним урядам для ефективної імплементації стандартів.

Важливим є також систематичний моніторинг і оцінка впровадження міжнародних стандартів з метою забезпечення їх відповідності і досягнення поставлених цілей.

2. *Недостатня координація між міжнародними організаціями.* Недостатня координація між різними міжнародними організаціями та країнами суттєво знижує ефективність антикорупційних заходів.

Для підвищення ефективності антикорупційної політики критично важливо поліпшити координацію та взаємодію між міжнародними організаціями та національними урядами. Це сприятиме уникненню дублювання зусиль і підвищить узгодженість застосованих заходів.

Ініціювання спільних ініціатив для обміну досвідом, аналізу та кращих практик між різними міжнародними організаціями та національними урядами є критично важливим. Такі дії допоможуть уникнути дублювання зусиль і сприятиме узгодженій стратегії в боротьбі з корупцією.

Регулярні зустрічі і консультації між різними сторонами необхідні для обговорення стратегій, вирішення проблем та планування спільних дій. Забезпечення взаємодії і узгодженості між міжнародними стандартами та національними стратегіями є важливим для уникнення розбіжностей у реалізації антикорупційних заходів.

Зміцнення співпраці в області фінансування проектів та спільного використання ресурсів є необхідним для ефективного впровадження антикорупційних програм.

Встановлення системи моніторингу і оцінки є критично важливим для визначення ефективності спільних ініціатив та коригування стратегій у реальному часі.

Ці заходи сприятимуть підвищенню ефективності антикорупційної політики шляхом покращення координації та взаємодії між міжнародними організаціями та національними урядами.

Висновки. Міжнародні організації відіграють ключову роль у зміцненні антикорупційної політики та економічної безпеки. Їхня діяльність включає розробку міжнародних стандартів, надання технічної та фінансової допомоги, а також моніторинг та оцінку ефективності антикорупційних заходів. Незважаючи на значні досягнення, залишаються невирішені проблеми, пов'язані з адаптацією міжнародних стандартів до національних умов та недостатньою координацією між міжнародними організаціями.

Для підвищення ефективності антикорупційної політики необхідно покращити взаємодію між міжнародними організаціями та національними урядами, враховувати особливості кожної країни при впровадженні міжнародних стандартів, а також продовжувати розвивати міжнародне співробітництво та обмін досвідом. Тільки комплексний підхід та координація зусиль можуть призвести до значних результатів у боротьбі з корупцією та зміцненні економічної безпеки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гулак О.В., Курило В.І., Дубчак Л.М. До питання про шляхи подолання корупції в Україні. *Право та державне управління*. 2021. № 1. С. 196–201. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.29>
2. Публікації Transparency International. Офіційний сайт. URL: <https://www.transparency.org/en/publications> (дата звернення: 27.06.2024).
3. Дослідження Transparency International Україна. Офіційний сайт. URL: <https://ti-ukraine.org/research/> (дата звернення: 27.06.2024).
4. Інформаційні матеріали Відділу боротьби з корупцією та економічною злочинністю Управління ООН з наркотиків і злочинності (UNODC). Офіційний сайт. URL: <https://www.unodc.org/corruption/index.html> (дата звернення: 27.06.2024).
5. Конвенція ОЕСР про боротьбу з хабарництвом. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/anti-bribery-convention/> (дата звернення: 27.06.2024).
6. Конвенція ООН проти корупції. Відділ боротьби з корупцією та економічною злочинністю Управління ООН з наркотиків і злочинності. Офіційний сайт. URL: <https://www.unodc.org/corruption/en/uncac/learn-about-uncac.html> (дата звернення: 27.06.2024).
7. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. Центр антикорупції та доброчесності. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/> (дата звернення: 27.06.2024).

8. Офіційний сайт Світового банку. URL: <https://www.worldbank.org> (дата звернення: 27.06.2024).

9. Рекомендація Ради громадської доброчесності ОЕСР. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/integrity-recommendation/> (дата звернення: 27.06.2024).

10. Рекомендація щодо подолання ризиків корупції в агентствах, які займаються співробітництвом у сфері розвитку. Офіційний сайт Організації Економічного Співробітництва та Розвитку. URL: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/managing-risk-corruption-development/> (дата звернення: 27.06.2024).

11. Нікольчук Ю.М. Лопатовська О.О. Інвестиційна привабливість України: основні тенденції, проблеми та ключові вектори вирішення. *Innovation and Sustainability*. 2023. № 1. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175>

REFERENCES:

1. Gulak O.V., Kurylo V.I., Dubchak L.M. (2021) Do pytannya pro shliahy podolannya koruptsii v Ukraini [To the question of ways to overcome corruption in Ukraine]. *Pravo ta derzhavne upravlinnya*, № 1, pp. 196–201. DOI: <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.1.29> (in Ukrainian)

2. Publikatsiyi Transparency International [Publications of Transparency International]. Available at: <https://www.transparency.org/en/publications> (accessed June 27, 2024).

3. Doslidzhennya Transparency International Ukrayina [Researches of Transparency International Ukraine]. Available at: <https://ti-ukraine.org/en/research/> (accessed June 27, 2024).

4. Informatsiyini materialy Viddilu borot'by z koruptsiyeyu ta ekonomichnoyu zlochynnistyuu Upravlinnya OON z narkotyktiv i zlochynnosti (UNODC) [Information materials The United Nations Convention against Corruption (UNCAC). United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) i (UNODC)]. Available at: <https://www.unodc.org/corruption/index.html> (accessed June 27, 2024).

5. Konventsyya OESR pro borot'bu z khabarnyctvom [OECD Anti-Bribery Convention. Organization of Economic Cooperation and Development]. Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/anti-bribery-convention> (accessed June 27, 2024).

6. Konventsyya OON proty koruptsiyi [The United Nations Convention against Corruption (UNCAC)]. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) Corruption and Economic Crime Branch Official website Available at: <https://www.unodc.org/corruption/en/uncac/learn-about-uncac.html> (accessed June 27, 2024).

7. Ofitsiyyny sayt Orhanizatsiyi Ekonomichnoho Spivrobotnytstva ta Rozvytku. Tsentr antykoruptsiyi ta dobrochesnosti [Organization of Economic Cooperation and Development. Official website. Anti-corruption & integrity hub]. Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/> (accessed June 27, 2024).

8. Ofitsiyyny sayt Svitovoho banku [World Bank. Official website]. Available at: <https://www.worldbank.org/> (accessed June 27, 2024).

9. Rekomendatsiya Rady hromads'koyi dobrochesnosti OESR [OECD Recommendation of the Council on Public Integrity]. Organization of Economic Cooperation and Development. Official website Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/integrity-recommendation/> (accessed June 27, 2024).

10. Rekomendatsiya shchodo podolannya ryzykiv koruptsiyi v ahent-stvakh, yaki zaymayut'sya spivrobotnytstvom u sferi rozvytku [Recommendation on tackling the risk of corruption in development co-operation agencies]. Organization of Economic Cooperation and Development. Official website Available at: <https://www.oecd.org/corruption-integrity/explore/oecd-standards/managing-risk-corruption-development/> (accessed June 27, 2024).

11. Nikolchuk Yu. and Lopatovska O. (2023) Investytsiina pryvablyvist Ukrainy: osnovni tendentsii, problemy ta kliuchovi vektory vyrishennia [Investment attractiveness of Ukraine: main trends, problems and key vectors of solution]. *Innovation and Sustainability*. № 1. DOI: <https://doi.org/10.31649/ins.2023.1.164.175> (in Ukrainian)